

DOit. Clichuc DAG., Lab. 1840-66 etc., i Fabra, *Gram.* 1912, que com a trad. del cast. *empeñarse* només dóna els genuïns *entossudir-se*, *obstinar-se*;⁶ *entestar-se*. *Entestit*. *Desentestar*.

CPT.: *Testeferro*, del cast. *testaferro* (< port. *testa de ferro*) pròpiament 'front de ferro, capaç de rebre qualsevol cop'. *Testavirar* [DAG.].

¹ 'Raona amb un home que està verament («de fets») adormit', *Spill*, 7961. Sembla que suposa la pronúncia reduïda de *-sts* com *-ts* (cas de *po(s)ts*, *aque(s)ts*; i de *fets* quasi amb el valor que sol tenir de *fet*, llicència per amor de la rima. — ² Com a suplement a l'article CAP indico act el fet ben curiós que la metàfora implicada en el cpt. *capalent* ja ve del ll. vg.: això significa el cpt. *caldicerebrus* i ja es troba en la *Cena Trimalchionis*, 445. — ³ Cf. Zauner, *RFgn.* xiv, 358, des de Bearn a Aran i part del Gers (detalls ALGc iv, 1238). Sobre l'evolució semàntica en ll. vg. veg. Benveniste, *Word* x, 1954, 251-64. D'altra banda, però, també es troba a Bearn, antigament amb el sentit de 'cim de muntanya': «d'aquí enlà, tiran tot dret a la gran *teste*, ont se deu far une crotz» a. 1440, Cart. d'Ossau, 229.5. — ⁴ *a--* e *alescartes*» cita el DAG. (s. v. *at-*) del *Terç*, 354v; si el text no queda en suspens (*ha l.en.en.j.---* ²⁵ qui ---?); i la *a-* pot ser diplografia de la de *albardans*; per a *orugát* hapax, veg. *ERUGA* (III, 426b7), si bé fa desconfiar el sentit 'esporuguit'; hi podria haver aquí alguna combinació de *orat* i *esporuguit*, *-porugát*? — ⁵ Avui *Testart* és cognom, que Alcm registra en sis pobles d'Empordà o immediats (només un de Bages). Coromines l'emprà com a nom de guerra del terrible anarquista empordanès, deuteragonista de *Prometeu*. Ara bé, segons els atestats del procés de Montjuïc (veg. Coromines, *Diaris i Records* I, 199n, i 260n., i cf. O. C. Cast.) hi hagué un pres de cognom *Testart*, del qual no hem pogut saber més: la lletra de la firma, d'home avesat a escriure. Sense que això signifiqui que per al personatge del *Prometeu* l'autor s'inspiri en la persona o vida d'aquesta figura real (de la qual no sabem que tingué coneixement gens íntim ni tan sols gaire concret), s'ha de creure que degué usar el nom en la novel·la per record del pres. Guansé, en el pròleg de les O. C., dóna a entendre que l'autor trià aquest nom pel seu significat; i en part pot tenir raó car fa dir al mateix personatge novellesc «ara trobeu que jo sóc un *Testart*» (cap. II, § 4, O. C., 240b23); és clar que ho fa per despistar, per si algú els està escoltant; això, però, és indicatiu que Coromines era conscient del sentit del mot, per més que jo no l'hi vaig sentir mai, ni recordo que em donés gaire explicacions sobre aquest personatge, cap sobre el seu nom. Per al judici de Coromines sobre aquells homes ingenus i terrífics, tipificats en Llopart-Testart, que a la llarga resultaren col·laboradors eficaços de la reacció i la tirania, veg. *Prometeu*, el que s'hi llegeix en O. C., 279a, 283, 274b, 262, 286b, 284b-285a, i més encara, el que hi llegeix entre línies el lector crític del conjunt de l'obra. Quant

al mot *testard* fou també oc. ant. per a «tètu, opiniàtre»: «gran despendeires e *testartz*» M. Ermenegaut («l'ase és foyl e *testart*» versió cat., tots els mss., 7359), «lo mieu voler *testart*» en un altre trobador, «*tastardaria*: assefallia» (doncs 'manca de cap, de reflexió') en el *Floretus* (Rayn. v, 356; *PSW* VIII, 208-9), mod. «*testart*: tètu, entèté, opiniàtre» *TdF*; i el recordo, encara, en un poeta del xiv de l'escola tolosana decadent (èmul de Bertrand del Falgar). — ⁶ Ni en llengua d'oc no sembla gaire genuí o ferm; un testimoni dubtós en *PDPF*. És clar que una tal formació estava en potència, i fins s'ha realitzat ben lluny de França: andal. *atestarse* 'empeñarse en una cosa sin atender razones: «se *atestó en casarse y lo consiguó*», «*atestado*» (i amb sentits més diferents *atesto*, *atestón*, AlcVenceslada, p. 42). Altre sentit en gall. *entestar* 'hacer cara' en «*apcos pontevedreses medievals*», de 1333, 1375, 1540 (amb variant *contestar*), Sarmiento, *CatVGall.*, 68r2f., 87r, 87v, 112v, 198r.

Test 'experiment per posar a prova', manllevat de l'angl. *test* [S. XVI], que abans havia designat una copeïlla o gresol per avalorar els metalls [fi S. XIV], i era manlleu del fr. ant. *test*, germà del nostre *TEST*.

Test, V. *tendre* v., i *text* (TEIXIR) *Testa*, *testaci*, *testada*, *testadal*, V. *test* *Testador*, *testadriu*, V. *testar* *Testaferro*, *testam*, V. *test* *Testament*, *testamentari*, *testamentaria*, V. *testar* *Testanejar*, V. *testanejar* (TASTAR)

TESTAR 'fer testament', pres del ll. *testari* id., pròpiament 'testimoniari' i 'pendre com testimoni', derivat de *testis* 'testimoni, el qui testifica'. □ 1.ª doc.: mj. S. xv.

«Lo Srm. Emperador, de sos béns propis, graciosament donà a --- Stephanica cent milia ducats, que-n pugua *testar* e fer a totes ses pròpies voluntats», JoMartorell (Ag. III, 36, § 206); «recoregué / a la metgesa / --- / a totes tres / en bany les més, / medicina / --- / may no pariren / —les dos moriren / en l'endemà / —ella restà / set anys ligada, / morint orada, / sense *testar*», JRoig (*Spill*, 8841). A Catalunya «la llibertat de *testar* ha permès --- una puixant democràcia», Coromines (*Gràcies de l'Emp.*, O. C., 945, n. 7).

DERIV.: *Testador* [fi S. XIII]: «*testador* qui estableyx tutor a son fill --- és entès que --- ha en son poder ---», «si lo *testador* en son testament --- dirà o confessarà ---», *CostTort.* (v, § 6, 22; iv, § 10, 4; Ol., 261.70). *Testadriu*.

Testament (també des de fi del S. XIII): «ublidads són los morts, e no han procuradors qui procuren com sia complida lur volentat en los *testaments* que fan», «marmessors qui deguessen complir los *testaments*», Lluïl (*Blanq.*, *NCl.* II, 222.16, 27); «--- enans que-m pusca mort sobrar / --- vull far / *testament* --- / en *testament* ---», Cerverí (*Testament*, vv. 21, 23; anterior en 200 anys al bell i també picant *T. de Villon*); «els *testaments* poden ésser *testimonis* los marmes-